

ЗАХИРГААНЫ ХЭРГИЙН ШҮҮХИЙН ШИЙДВЭР ГҮЙЦЭТГЭЛ БОЛОН
ЦАГДААГИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ЧИГ ҮҮРЭГ
EXECUTION OF ADMINISTRATIVE COURT DECISIONS
AND ROLE OF THE POLICE

Д.Энх-Амар

Дотоод хэргийн их сургуулийн
Эрх зүй, нийгмийн ухааны сургуулийн
Нийтийн эрх зүйн тэнхимийн багш,
цагдаагийн ахмад

Enkh-Amar.D

University of Internal Affairs of Mongolia,
Law and Social Science
school, Public Law Department,
Lecturer police captain

Хураангуй: Монгол Улсад Захиргааны хэргийн шүүх байгуулагдаад 20 жилийн хугацаа өнгөрчээ. Уг шүүх байгуулагдсаны ач холбогдол, үр нөлөөг нийгэмд харуулах гол үзүүлэлтийн нэг бол шүүхийн шийдвэр биелэгдэж, захиргааны хууль бус үйл ажиллагааны улмаас зөрчигдсөн хүн, хуулийн этгээдийн эрх, ашиг сонирхол хамгаалагдаж, бодитоор сэргээгдэх явдал юм. Өнгөрсөн 20 жилийн хугацаанд захиргааны хэргийн шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэлийн ажиллагаанд уг шаардлагыг хангахтай холбоотой харилцааг зохицуулсан хууль, тогтоомжийг боловсронгуй болгох талаар хэд хэдэн удаа хууль, тогтоомжид нэмэлт, өөрчлөлт орж байсан боловч өнөөдрийн байдлаар тодорхой зохицуулагдаж, шүүхийн шийдвэрээр хамгаалагдсан хүн, хуулийн этгээдийн эрх бүрэн сэргэх эрх зүйн орчин бүрдээгүй байна.

Мөн захиргааны эрх зүйн онолд, аливаа захиргааны байгууллагын чиг үүрэг, түүний хуваарилалтын асуудал суурь шинжтэй асуудал байдаг бөгөөд сүүлийн жилүүдэд Монгол Улсад үйл ажиллагаа явуулж буй захиргааны байгууллагуудын чиг үүргийн хуваарилалтыг холбогдох хуулиудад хийхдээ системчлэлийг ихээхэн алдагдуулах, судалгаа шинжилгээгүйгээр дур мэдэн хийх, өөрчлөх зэрэг сөрөг хандлагууд ажиглагдах боллоо. Өөрөөр хэлбэл, тухайн захиргааны байгууллага ямар асуудлыг шийдвэрлэх, ямар асуудалд оролцох эсэх асуудлыг тогтоохдоо түүнд хамааралгүй чиг үүргийг оногдуулах, эсхүл зайлшгүй хамааруулах ёстой чиг үүргийг орхигдуулах, өөр захиргааны байгууллагад өгөх зэрэг алдаа, дутагдал гарч байна. Иймд хууль тогтоомжийн зохицуулалт, энэ талаарх бусад орны жишгийг харьцуулан судалж, тулгамдсан асуудлыг тодорхойлж, шийдвэрлэх арга замын талаар судлаачийн хувьд санал дэвшүүлэхээр энэхүү илтгэлийг бэлтгэлээ.

Abstract: 20 years have passed since the establishment of the Administrative Court in Mongolia. One of the main indicators of the importance and effectiveness of the establishment of the court is that the court's decision is fulfilled, and the rights and interests of people and legal entities violated due to illegal administrative activities are protected and actually restored. In the past 20 years, there have been several amendments to the laws and regulations regarding the improvement of the laws and regulations regulating the relationship related to the fulfillment of the requirements in the execution of administrative court decisions, but as of today, the rights of persons and legal entities protected by court decisions are clearly regulated natural environment is not formed.

Also, in the theory of administrative law, the function of any administrative organization and its distribution is a fundamental problem, and in recent years, in the distribution of functions of administrative organizations operating in Mongolia in the relevant laws, there have been negative trends such as significant loss of systematization, arbitrarily making and changing without research can be observed. In other words, there are errors and shortcomings, such as assigning functions that do not belong to the administrative organization, or omitting the functions that must be assigned to it, or assigning them to another

administrative organization when determining which problems to solve and which problems to participate in. Therefore, as a researcher, I have prepared this report in order to compare the laws and regulations and the standards of other countries in this regard, identify the problems, and propose solutions as a researcher.

Түлхүүр үг: Шийдвэр гүйцэтгэл, чиг үүрэг, хуваарилалт, зохицуулалт

Keywords: Decision making, functions, distribution and coordination

.Үндсэн хэсэг Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуульд (шинэчилсэн найруулга) шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэлийн 137 дугаар зүйлийн 137.2-т шүүхийн шийдвэрийг биелүүлэлгүй хоёр, түүнээс дээш удаа торгох шийтгэл авагдсан хариуцагчид шүүгч Төрийн албаны тухай хууль, холбогдох бусад хуульд заасан сахилгын шийтгэлийг оногдуулах мэдэгдлээ хүргүүлж, эрх бүхий этгээд сахилгын шийтгэл оногдуулж, энэ тухай шүүхэд мэдээлэхээр¹, мөн Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тухай 2002 оны хуульд “Захиргааны хэргийн шүүхийн шийдвэрийн талаарх шийдвэр гүйцэтгэлийн ажиллагаа” гэх бүлэг нэмж, тодорхой зарим зохицуулалт орсны дотор 79 дүгээр зүйлд “Албадлагын арга хэмжээ”-ний талаар заалт нэмсэн боловч 2017 оны 05 дугаар сарын 18-ний өдрийн хуулиар хүчингүй болгож, Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс дагаж мөрдөхөөр заажээ.

Харин Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай болон Зөрчлийн тухай хуульд “захиргааны хэргийн шүүхийн шийдвэрийг биелүүлээгүй”-тэй холбоотой зохицуулалт ороогүй бөгөөд 2017 оны 06 дугаар сарын 09-ний өдөр Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тухай хуулийн шинэчилсэн найруулга батлагдахад захиргааны хэргийн шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэлийг Арвандөрөвдүгээр бүлэгт зохицуулахдаа шүүхийн шийдвэрийн төрлөөс хамаарч шийдвэр гүйцэтгэлийн ажиллагааг ялгамжтай заасан нь сайн талтай боловч Захиргааны хэргийн шүүхийн зорилго, шийдвэрийн төрөл тус бүрийн онцлог, ижил болон ялгаатай үр дагавар, шийдвэр шууд хэрэгжиж болох, эсхүл шийдвэрийг гүйцэтгэх тодорхой үйл ажиллагаа явуулах шаардлагатай эсэх, нэхэмжлэгч хүн, хуулийн этгээдийн эрхийг хэрхэн сэргээхтэй холбоотой шийдвэр гүйцэтгэх арга, журмыг зохицуулж чадаагүй байна. *Тухайлбал:*

Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тухай хуулийн 134 дүгээр зүйлээр “Захиргааны акт, захиргааны хэм хэмжээний акт, захиргааны гэрээг хүчингүй болгох тухай, тэдгээрийг илт хууль бус болохыг тогтоосон шийдвэрийг биелүүлэх” гэж гарчиглан,

- “... шийдвэр хуулийн хүчин төгөлдөр болсноор захиргааны акт, захиргааны хэм хэмжээний акт, захиргааны гэрээг хүчингүйд тооцох бөгөөд тэдгээрийг дахин хэрэглэхгүй”,

- “... хүчингүйд тооцогдсоноор бусад этгээдийн эрх ашиг, сонирхолд нөлөөлөх бол тухайн захиргааны акт, захиргааны хэм хэмжээний акт, захиргааны гэрээг хуульд нийцүүлэн энэ хуулийн 127.2-т заасан хугацааны дотор дахин гаргах, байгуулах үүрэгтэй”,

- “... шийдвэрийн талаар эрх ашиг, сонирхол нь хөндөгдөж байгаа этгээдэд мэдэгдэх үүрэгтэй бөгөөд тэдгээр нь тодорхойгүй тохиолдолд олон нийтийн хэвлэл, мэдээллийн хэрэгслээр зарлаж, улсын нэгдсэн бүртгэлд зохих өөрчлөлтийг оруулна ... ”² гэх зэргээр зохицуулжээ.

Уг зүйл, заалтуудаар зохицуулсан захиргааны актыг хүчингүй болгох, илт хууль бус болохыг тогтоох, хэм хэмжээ тогтоосон актыг хүчингүй болгох, илт хүчин төгөлдөр бус болохыг тогтоох зэрэг шийдвэрүүдийн үр дагавар хоорондоо ялгаатай, зарим шүүхийн шийдвэр шууд хэрэгждэг, хариуцагч тодорхой үйлдэл хийх шаардлагагүй, заримыг нь Захиргааны ерөнхий хууль, Төрийн албаны тухай хууль болон бусад хуулиар зохицуулсантай давхцах, зөрчилдөхөөс гадна шүүхийн шийдвэр биелүүлэх журам /процесс/-тай холбоогүй, шүүхийн шийдвэрээр заагаагүй, захиргаанд дахин акт гаргах, гэрээ байгуулах, мэдээллийн хэрэгслээр мэдэгдэх зэргийг үүрэг болгосон материаллаг шинжтэй зохицуулалт ч байна.

¹ Төрийн мэдээлэл. 2016. №9. Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль

² Төрийн мэдээлэл. 2017. №24. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тухай хууль

Шийдвэр гүйцэтгэлийн ажиллагааны зорилго нь тухайн хэргийн оролцогч талуудад хамааралтай /хэм хэмжээний актаас бусад/ буюу хүн, хуулийн этгээдийн зөрчигдсөн эрхийг сэргээхэд чиглэхээр байхад бусад этгээдийн эрх, ашиг сонирхлын талаар, олон нийтэд мэдээлэх талаар заасан нь тухайн хэргийн оролцогчид ямар үр дагавартай болох нь тодорхойгүйгээс шийдвэр гүйцэтгэлтэй холбоотой хэн, хэзээ, ямар үйл ажиллагааг хэрхэн хэрэгжүүлэх, ямар үр дүнд хүрэх нь тодорхойгүй үлджээ.

Дээрхээс гадна уг хуульд шийдвэрийг биелүүлж, тодорхой үйл ажиллагаа хийхийг даалгасан шийдвэрийг гүйцэтгэхтэй холбоотой “Захиргааны акт гаргахыг даалгасан, эс үйлдэхүй хууль бус болохыг тогтоосон шүүхийн шийдвэрийг биелүүлэх” гэсэн 135 дугаар зүйлд:

- ... захиргааны актыг шүүхийн шийдвэрт өөрөөр заагаагүй бол энэ хуулийн 127.2-т заасан хугацаанд гаргах үүрэгтэй.

- ... шийдвэрт заасан захиргааны актыг гаргаснаар шүүхийн шийдвэрийг биелүүлсэнд тооцно” гэсэн 2 заалт байгаа нь энэ төрлийн шийдвэрийг хариуцагч биелүүлээгүй тохиолдолд гүйцэтгэлийг хэрхэн хангах арга, журам мөн л тодорхойгүй байна. Уг хуулийн бүлэг зохицуулалтыг ямар хэрэгцээ шаардлага, үндэслэлээр хэн, хэрхэн санаачилж ямар зорилгоор ийнхүү зохицуулсныг тухайн хуулийн үзэл баримтлал, танилцуулга³-аас хайхад энэ талаар тусгагдаагүй байна.

Түүнчлэн манай Монгол Улсад Цагдаагийн албаны тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгыг баталж, өнөөдөр хүчин төгөлдөр үйлчилж байна. Энэ хуулиар цагдаагийн байгууллагын чиг үүргийг дараах байдлаар тогтоосон. Үүнд:

- Гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиг үүрэг
- Нийтийн хэв журмыг хамгаалах чиг үүрэг
- Олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах чиг үүрэг
- Захиргааны хяналтын чиг үүрэг

Дээрхээс нэг сонирхол татахуйц чиг үүрэг байгаа нь захиргааны хяналтын чиг үүргийг цагдаагийн байгууллагад оногдуулсан нь Германы цагдаагийн эрх зүйгээс ялгаатай байна.

Өөрөөр хэлбэл, захиргааны хяналтын чиг үүрэг гэх ойлголтын цаана цагдаагийн байгууллагыг нийгмийн харилцаанд тулгарсан бүхий л асуудалд татан оролцуулах нөхцөл байдлыг нээсэн байна. Цагдаагийн албаны тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийг харвал манай улсын цагдаагийн байгууллагад захиргааны хяналтын чиг үүргийг өргөн хүрээнд оногдуулсан болох нь харагдаж байгаа бөгөөд энэ нь цагдаагийн байгууллагын үндсэн чиг үүрэг болох “аюулаас урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах” чиг үүргийг бүдгэрүүлэх, тарамдуулах, цалгардуулах нөхцөл байдал бий болох эхлэл болсон байна.

Үүнийг нарийвчлан харвал:

13.1.Цагдаагийн байгууллага захиргааны хяналтын чиглэлээр дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

13.1.1.хүн ам, экологийн аюулгүй байдалд хохирол учруулж болзошгүй тэсэрч дэлбэрэх, цацраг идэвхт, хүчтэй хордуулах, мансууруулах бодис болон галт зэвсэг, сум хэрэгслийг улсын хилээр нэвтрүүлэх, хадгалж хамгаалах, ашиглах талаар хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангах;

13.1.2.иргэн, хуулийн этгээд галт зэвсэг өмчлөх, эзэмших, ашиглах болон галт зэвсэг, сум хэрэгсэл үйлдвэрлэх, захиалах, худалдах, тээвэрлэх журмын биелэлтэд хяналт тавих;

13.1.3.зам тээврийн осол, түүнээс учирсан хохирол, замын хөдөлгөөний дүрэм зөрчсөн жолооч болон зөрчлийн тоо бүртгэл хөтлөх;

13.1.4.эцэг, эх, асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигчийн хараа хяналтгүй болсон хүүхдийн асуудлыг судалж шийдвэрлэхэд туслалцаа үзүүлэх;

13.1.5.эрх бүхий байгууллага, албан тушаалтны даалгаснаар сураггүй алга болсон хүн, гээгдэл эд хөрөнгийг эрэн сурвалжлах, хэн болох нь тогтоогдоогүй цогцсыг таниулах ажиллагаа явуулах;⁴

³ <https://forum.parliament.mn/projects/119>

⁴ Төрийн мэдээлэл. 2017. №8. Цагдаагийн албаны тухай хууль

13.1.6.гээгдэл эд хөрөнгө, мөнгийг бүртгэх, шаардлагатай бол хадгалах, хууль ёсны эзэмшигчид нь олгох, хэрэв хууль ёсны эзэмшигч олдохгүй бол төрийн, эсхүл орон нутгийн холбогдох байгууллагад шилжүүлэх асуудлыг шийдвэрлэх;

13.1.7.жолоодох эрхийн болон олон улсын жолоодох эрхийн үнэмлэхийг олгох, бүртгэх;

13.1.8.хуульд заасан бусад.

13.2.Цагдаагийн байгууллага нь энэ хуулийн 13.1-д заасан захиргааны хяналтын үүрэг гүйцэтгэхдээ Төрийн хяналт шалгалтын тухай хууль болон холбогдох бусад хууль тогтоомжид заасан эрхийг эдэлнэгэж заажээ .

Захиргааны эрх зүйн тусгай ангийн нэгэн чухал хууль болох Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хуулийн **8дугаар зүйлд заасан** зохицуулалтаас харахад ч цагдаагийн байгууллагад захиргааны хяналтын чиг үүргийг өргөн хүрээнд тусгажээ.

Харьцуулалт

ХБНГУ, БНСУ, Япон улсад тусдаа захиргааны хэргийн шийдвэр гүйцэтгэлийн ажиллагааг зохицуулсан тусгай хууль байдаггүй, Захиргааны шүүхийн мөнгөн төлбөртэй холбоотой шийдвэрийг Иргэний шийдвэр гүйцэтгэлийн журмаар гүйцэтгэх */mutatis mutandis зарчмаар/-*ээр зохицуулсан нь нийтлэг байна.

Харин ХБНГУ -ийн хувьд Захиргааны шүүхийн процессын хуулийн⁵ 172 дугаар зүйлд захиргааны байгууллагад тодорхой үйлдэл хийхийг даалгасан шийдвэрийг биелүүлээгүй тохиолдолд албадлагын арга хэмжээг шүүх авахаар тусгайлан тодорхой зохицуулжээ.

Тухайлбал “даалгах буюу тодорхой үүрэг хүлээлгэсэн” шийдвэрийг биелүүлээгүй албан тушаалтанд анхан шатны шүүх 10,000 еврогоор торгох албадлагын арга хэмжээ авах, шийдвэрийг биелүүлэх хүртэл давтан торгож болохоор тусгаснаас үзвэл хэн, хэзээ, ямар шийдвэрийг биелүүлээгүй тохиолдолд аль шүүх ямар албадлага хэрэгжүүлэх, торгуулийн дүн тодорхой, мөн “шийдвэрийг биелүүлэх хүртэл” давтан торгохоор байгаа нь хариуцагч захиргааны байгууллага, албан тушаалтныг хариуцлагажуулсан, уг албадлагын үр дүн нь шийдвэр заавал биелэгдэх үр дагаварт хүргэхээр байна.

Үүнээс гаднаХБНГУ-ын эрх зүйн тогтолцоонд цагдаагийн байгууллагын үндсэн чиг үүргийг аюулаас урьдчилан сэргийлэх, түүнээс нийгмийг хамгаалах явдал гэж үздэг ба ингэхдээ энэхүү чиг үүргийг 2 түвшинд хуваан ялгаатай байгууллагуудад хуваарилжээ. Тодруулбал:

Аюулаас урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах байгууллага:

- Хэв журмын байгууллага → анхдагч чиг үүрэгтэй
- Цагдаагийн байгууллага → субсидиар /хоёрдогч байх/ чиг үүрэгтэй /яаралтай, зайлшгүй тохиолдолд/

Дээрхээс үзвэл, ХБНГУ-д аюулаас урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах асуудалд цагдаагийн байгууллага шууд буюу анхдагч чиг үүргийг хүлээдэггүй. Харин яаралтай, зайлшгүй тохиолдолд тухайн холбогдох захиргааны байгууллагад /хяналт хэрэгжүүлдэг/ туслалцаа үзүүлэх зорилгоор чиг үүргээ хэрэгжүүлдэг байна.

Түүнчлэн, цагдаагийн байгууллагын үндсэн чиг үүргийг дараах байдлаар ангилна:

- Гэмт хэрэгтэй тэмцэх → мөрдөх байгууллага /репрессив ү.а/

Репрессив үйл ажиллагаа гэдэг нь мөрдөн шалгах, шийтгэх зорилго бүхий үйл ажиллагаа. Тиймээс энэ нь захиргааны байгууллагын үйл ажиллагаа биш болно.

- Аюулаас урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах → захиргааны байгууллага /превентив ү.а/

Превентив үйл ажиллагаа гэдэг нь мөрдөн шалгах, шийтгэх бус, харин тухайн аюулаас урьдчилан сэргийлэх, аюулаас хамгаалах үйл ажиллагаа байна. Ингэснээрээ энэ нь захиргааны байгууллагын үйл ажиллагаа болно.

Энэ үйл ажиллагааны тухайд 2 ялгаатай зарчим үйлчилдэг байна. Дурдвал:

- Тусгаарлах зарчим /Trennungsprinzip/: Бавари, Берлин, Бранденбург, Хамбург, Хессен, Мекленбург-Форпоммерн, Нийдерзаксен гэх мэт 12 муж улс

⁵ https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_vwgo/englisch_vwgo.html

- Нэгдмэл байх зарчим /Einheitsprinzip/: Баден-Вюрттемберг, Бремен, Заарланд, Заксен 4 муж улс

Тусгаарлах зарчим: Аюулаас урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах байгууллагын чиг үүргийг 2 байгууллага хувааж хэрэгжүүлдэг зарчим.

- Хэв журмын байгууллага /Аюулгүй байдлын байгууллага/ Энэ нь анхдагч харьяаллыг хэрэгжүүлнэ
- Цагдаагийн байгууллага /Хууль сахиулах цагдаа Vollzugspolizei/ Энэ нь яаралтай тохиолдолд ажиллана, туслалцаа үзүүлнэ

Нэгдмэл байх зарчим: Аюулаас урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах байгууллагын чиг үүргийг 1 байгууллага хэрэгжүүлнэ. Аюулгүй байдлын байгууллага болон хууль сахиулах цагдаа нь 1 дороо гэсэн үг юм.

Дээрхээс үзвэл, ХБНГУ-д тусгаарлах зарчмыг баримталдаг байх бөгөөд өөрөөр хэлбэл, цагдаагийн байгууллага нь хоёрдогч түвшинд урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах чиг үүргийг гүйцэтгэнэ гэж үздэг болно.

Чиг үүргийн хуваарилалт

Харин чиг үүргийн хуваарилалтыг нарийвчилсан агуулгаар авч үзэхэд захиргааны эрх зүйн онцлог буюу захиргааны эрх зүйн тусгай ангийн салбаруудад ялгамжтай зохицуулалтаар хэрэгжинэ.

- Цагдаа, хэв журмын байгууллага. Аюулаас урьдчилан сэргийлэх чиг үүргийг нийтлэг байдлаар харьяалсан.
- Тусгай хэв журмын байгууллага. Аюулаас урьдчилан сэргийлэх чиг үүргийг хязгаартайгаар харьяалсан. Жишээ нь:
 - Замын хөдөлгөөний асуудал хариуцсан байгууллага
 - Барилгын асуудал хариуцсан байгууллага ...

Захиргааны эрх зүйн тусгай ангийн дараах салбаруудад цагдаагийн байгууллагын аюулаас урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах чиг үүрэг өөрийн гэсэн онцлог байдалтайгаар, ялгаатай зохицуулагдана.

Тусгай салбарууд

- Гадаадын иргэдийн эрх зүй,
- Барилгын эрх зүй,
- Газар хамгаалал,
- Аж ахуйн үйл ажиллагааны эрх зүй,
- Эрүүл мэнд хамгаалал,
- Гентехникийн эрх зүй,
- Гар үйлдвэрлэл,
- Байгаль орчны хамгаалал,
- Хүнсний бүтээгдэхүүний эрх зүй,
- Бооцоот тоглоом,
- Банкны эрх зүй,
- Замын хөдөлгөөний эрх зүй,
- Жагсаал цуглааны эрх зүй,
- Зэвсэг, аюултай бодис.

Дүгнэлт. Захиргааны хэргийн шүүхийн шийдвэрийг биелүүлэхгүй байх ойлголт захиргааны байгууллагад байх боломжгүй. Учир нь Захиргааны байгууллага, албан тушаалтан нь хуулийг хэрэгжүүлж, тодорхой үйл ажиллагаа /акт, гэрээ, хэм хэмжээний акт болон бусад/-г явуулахдаа хуулиар олгосон бүрэн эрх, чиг үүргийн хүрээнд нийтийн ашиг сонирхлыг илэрхийлэн захирамжилсан шийдвэр гаргахдаа Монгол Улсын Үндсэн хуульд заасан төрийн үйл ажиллагааны үндсэн зарчим болох “хууль дээдлэх” зарчим болон Захиргааны ерөнхий хууль болон бусад хуульд заасан тусгай зарчмыг баримталж ажиллах үүрэгтэй.

Энэ үүргийн нэг нь Захиргааны хэргийн шүүх захиргааны байгууллагын алдаа буюу хуульд нийцээгүй үйл ажиллагааг тогтоож, түүний улмаас хүн, хуулийн этгээдийн зөрчигдсөн эрхийг хамгаалсан шүүхийн шийдвэрийг сайн дураар биелүүлэх үүрэг хамаарна.

Өөрөөр хэлбэл төрийн албан хаагч эрхэлсэн ажил үүргээ гүйцэтгэж байхдаа өөрийн буруутай үйл ажиллагааны үр дагаврыг арилгах нь төрийн албаны хариуцлага бөгөөд энэ нь тухайн буруутай үйл ажиллагааны улмаас зөрчигдсөн эрхийг сэргээх, хохирлыг барагдуулах зэрэг үйл ажиллагаагаар илэрнэ.

Цагдаагийн байгууллагын чиг үүргийн тухайд чиг үүргийн хуваарилалтын онолын судалгааны хөгжил тааруу**бөгөөд ч** иг үүргийн хуваарилалтыг хуульд хэт ерөнхий байдлаар хийдэг, эсхүл хийхгүй орхигдуулдаг, эсхүл давхардуулдаг. Тиймээс цагдаагийн байгууллага бүхий л асуудалд оролцох, хутгалдах ёстой мэт хандлага амь бөхтэй болсон.**Түүнчлэн з** арим талаараа төрийн бусад байгууллага, албан тушаалтан цагдаагийн байгууллагын чиг үүрэг рүү халдаж, өмнөөс нь ажлыг нь хийх гэж оролддог.

аналС. үгнэлтийг үндэслэн дараах саналыг дэвшүүлж байнаДээрх санал д. үүнд:

- Биелэгдэх шаардлагатай шүүхийн шийдвэрийн төрлийг тодорхой болгох
- Захиргааны байгууллагаас төлбөр, хохирол гаргуулах зэрэг нэхэмжлэлийг хангасан тохиолдолд Иргэний шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэлийн журмыг хэрэглэх /*mutatis mutandis*/
- Шийдвэрийн биелэлтэд анхан шатны журмаар шийдвэрлэсэн шүүх нь хяналт тавих, албадлага хэрэглэх журмыг Захиргааны хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуульд тодорхой тусгах
- Захиргааны ерөнхий хуульд шүүхийн шийдвэрийн төрөл тус бүрд тохирсон биелүүлэх арга, хугацаа, журмыг тусгах
- Шийдвэр биелүүлээгүй захиргааны байгууллага, албан тушаалтанд авах албадлагын арга хэмжээ, хэрэгжих процессыг тодорхой зохицуулах
- Хуулийн төсөл боловсруулахдаа Хууль тогтоомжийн тухай хуулийг мөрдөх
- Хууль бус үйл ажиллагааны улмаас учирсан хохирлыг төрөөс хариуцсаны дараа Захиргааны албан тушаалтнаас гаргуулах хуулийн заалтыг хэрэгжих механизмыг бий болгоход захиргааны албан тушаалтны даатгалын асуудлыг нэг мөр болгох.
- Цагдаагийн байгууллагын чиг үүргийн хуваарилалтын асуудлыг орчин үеийн онолоор нь судлах, энэ талаарх судалгааны ажлуудыг хөхиүлэн дэмжиж хийлгэх.
- Цагдаагийн болон хэв журмын эрх зүйн салбарын шинжлэх ухааны системчлэлийг бий болгох /ерөнхий , тусгай зохицуулалт/.
- Хууль тогтоомжийг судалгааны үр дүнд тулгуурлан шинэчлэн сайжруулах.

Ашигласан материалын жагсаалт

- ❖ Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тухай хууль. 2002он
- ❖ Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хууль. 2015он
- ❖ Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль. 2016он
- ❖ хууль Зөрчлийн тухай. 2017он
- ❖ Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хууль. 2017он
- ❖ Цагдаагийн албаны тухай хууль. 2017он
- ❖ <https://forum.parliament.mn/projects/119>
- ❖ https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_vwgo/englisch_vwgo.html